

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Семенюк Оксани Анатоліївни на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем», подане до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Процес становлення та трансформації України як правової та демократичної держави європейського зразка, особливості функціонування державних органів, в умовах запровадження правового режиму воєнного стану в державі, передбачає забезпечення діяльності ефективного механізму реагування на сучасні виклики й загрози, забезпечення захисту законних прав і свобод кожної людини та громадянина, а також інтересів суспільства і держави.

Кримінальний процесуальний кодекс України визначає завдання кримінального провадження як захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного й неупередженого розслідування та судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Практика розслідування кримінальних проваджень вимагає від правоохоронних органів опанування та впровадження для використання широкого кола техніко-криміналістичних засобів та методів виявлення, збору, дослідження слідів кримінальних правопорушень. Кримінальні правопорушення, передбачені ст. 191 Кримінального кодексу України,

становлять на сьогодні підвищену суспільну небезпеку, враховуючи, зокрема, службові розкрадання посадовцями матеріально-технічних підрозділів Збройних сил України та представників, пов'язаних приватних структур. Тому, особливо в умовах дії воєнного стану, пріоритетним стає захист фінансово-економічних інтересів держави та збереження військового майна.

Одним із складових у забезпеченні належного та ефективного функціонування досудового розслідування виступає інститут спеціальних знань. З метою встановлення верховенства права, забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою і об'єктивною експертизою, на принципах законності, незалежності, об'єктивності і повноти дослідження, уповноважені представники правоохоронних органів мають мати належні умови для вільного та повного виконання обов'язків передбачених КПК України.

Аналіз статистичних даних Офісу Генерального прокурора за 2017-2024 роки щодо діянь, передбачених ст. 191 КК України, підтверджує актуальність дисертації, а саме:

- 2018 року – 10 713 кримінальних правопорушень (з них повідомлено про підозру – 5953, що становить 55,6 %, закрито – 1420 (23,8 %);
- 2019 року – 9074 кримінальних правопорушень (з них повідомлено про підозру – 3937, що становить 43,4 %, закрито – 1258 (31,9 %);
- 2020 року – обліковано 11 160 кримінальних правопорушень (з них повідомлено про підозру – 5676, що становить 50,8 %, закрито – 1402 (24,7 %);
- 2021 року – 10 531 кримінальне правопорушення (з них повідомлено про підозру – 5946 (56,5 %), закрито – 1264 (21,3 %);
- 2022 року – 6284 кримінальні правопорушення (з них повідомлено про підозру – 3017 (48,0 %), закрито – 541 (17,9 %);
- 2023 року – 9222 кримінальні правопорушення (з них повідомлено про підозру – 4171 (45,2 %), закрито – 696 (7,5 %);
- за січень–лютий 2024 року – 1945 кримінальні правопорушення (з них повідомлено про підозру – 770 (39,6 %), закрито – лише 5 (0,3 %).

Наведені дисертанткою статистичні дані дають підстави констатувати актуальність дослідження такої криміналістичної проблематики, як використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Аналіз наявного наукового доробку дає змогу дійти висновку, що досі не здійснено окремого комплексного наукового дослідження, присвяченого комплексному дослідженню використання спеціальних знань у формі залучення спеціалістів і судових експертів для дослідження механізму вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 191 КК України, у контексті сучасного стану кримінального процесуального законодавства та правоохоронної практики.

Враховуючи викладене, можливо дійти висновку, що дисертаційне дослідження Семенюк Оксани Анатоліївни є актуальним та присвячене вирішенню наукового завдання щодо розробки теоретико-правових і прикладних шляхів реалізації правоохоронними органами окремих повноважень, виконання завдань практико-прикладного спрямування.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Вивчення дисертації та наукових публікацій свідчить про логічну структуру роботи, що дало можливість дисертантці всебічно й повно дослідити обрану тему у межах визначеного обсягу дисертаційного дослідження. При написанні роботи автор проаналізувала достатню кількість джерел (243 найменувань), ґрунтовно та критично вивчила роботи науковців за напрямом, що дало їй змогу вирішити важливу наукову задачу, дати відповіді на актуальні й суттєві для науки та правоохоронної практики питання, сформулювати пропозиції та рекомендації з подальшого вдосконалення теоретичних основ і прикладних аспектів реалізації правоохоронними органами окремих повноважень.

Обґрунтованість зроблених у дисертації висновків забезпечується емпіричними даними, зокрема результатами вивчення та узагальнення матеріали вивчення 142 кримінальних проваджень, за період 2016–2023 рр.,

результатами опитування 216 слідчих Національної поліції України та 130 судових експертів, а також власний досвід автора слідчої практики.

Результати наукового дослідження апробовано на міжнародних та міжвідомчих науково-практичних конференціях та опубліковано у восьми наукових виданнях, серед яких чотири статі у наукових фахових виданнях України. Отже, дисертаційне дослідження Семенюк О.А. виконане на високому науковому рівні, а публікації здобувача відображають зміст його розділів.

Дисертація Семенюк О.А. ґрунтується на положеннях рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року», введеного в дію Указом Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021, а також відповідає Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454). Виконана відповідно до Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 року, протокол № 23). Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 12 листопада 2020 року (протокол № 22), внесено до переліку тем дисертаційних досліджень з юридичних наук, розглянутих і схвалених координаційними бюро відділень Національної академії правових наук України (реєстр. № 715, 2020 рік).

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. У дисертації Семенюк О.А., з огляду на наявні основні положення теорії криміналістики на монографічному рівні сформульовано низку наукових положень, висновків і рекомендацій з удосконалення кримінального, кримінального процесуального законодавства, а також правоохоронної практики.

Робота має наукову новизну, яка полягає в тому, що вперше:

– узагальнено напрями участі залучених спеціалістів під час огляду документів під час розслідування привласнення, розтрати майна або

заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, види їх допомоги: а) систематизація документів, що підлягають вивченню; б) виявлення документів з інформацією про посадові порушення з ознаками підробки; в) попередній аналіз та дослідження документів; г) підготовка до вилучення; д) безпосереднє вилучення та пакування; е) консультативно-довідкова діяльність щодо подальшого дослідження вилучених документів і використання висновків експертиз у кримінальному провадженні;

– запропоновано класифікацію документів, які надсилають на економічні, товарознавчі й інженерно-технічні експертизи під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем: а) документи, що посвідчують право власності на майно; б) документи, у яких визначено кількісно-якісні характеристики, стан, товарні операції з майном, товаром, які можуть його супроводжувати; в) документи, що відображають фінансово-господарські операції підприємства, установи, організації; г) документи щодо виконаних робіт на об'єктах будівництва, роботи з реконструкції тощо; д) документи щодо характеристик майна, товару, устаткування, речей, інших предметів, які отримані слідчим під час процесуальної діяльності зі збирання доказів; е) матеріали кримінального провадження, які надсилають на відповідну судову експертизу;

– доведено перевагу комбінованого використання спеціальних знань у вигляді призначення комплексних судових експертиз під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, а саме: будівельно-технічних і дорожньо-технічних, оціночно-будівельних і товарознавчих, судово-економічних і товарознавчих.

Окрім розглянутих вище, в роботі містяться й інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни проведеного дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз анотації та тексту дисертації, змісту публікацій Семенюк О.А. дають змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість і достовірність результатів, отриманих у ході науково дослідження.

Усі наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані та відповідають меті та завданням роботи, викладені у загальних висновках та висвітлені в опублікованих працях. Висновки дисертаційної роботи логічно витікають із отриманих результатів, а рекомендації базуються на висновках дослідження.

Зроблені Семенюк О.А. висновки, за окремими розділами та в цілому за змістом дисертації, мають вагому аргументацію, є належним чином обґрунтованими, викладені автором чітко і коректно.

Підтвердженням достовірності наукових положень і висновків, викладених в дисертації є належна методологія дослідження. Виконана робота ґрунтується на системі загальнонаукових та спеціальних методів, які дозволили оптимально врахувати особливості об'єкта і предмета дослідження, зокрема: *загальнонаукові* методи (*спостереження, порівняння, опису, класифікації*) – для визначення та систематизації правових категорій, що характеризують злочинну діяльність і слідчу практику, а також спеціальні методи: *історико-правовий* – для висвітлення етапів розвитку законодавства з протидії службовим розкраданням, практики використання спеціальних знань органами досудового розслідування і судом (підрозділ 1.1); *системно-структурний* – для розгляду класифікації видів спеціальних знань, які використовують у протидії цим злочинам (підрозділи 1.3); *догматичний* – з метою тлумачення понять і категорій судової експертології, криміналістики, кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності, що сприяло уточненню понятійно-категоріального апарату дослідження (розділи 1–3); *формально-логічний* – під час розгляду сутності участі спеціаліста в огляді й обшуку в кримінальних провадженнях, розпочатих за ст. 191 КК України, проведення спеціалістами ревізій і перевірок, призначення та проведення судових експертиз (розділи 2, 3); *соціологічні* – для з'ясування позиції працівників правоохоронних органів щодо сучасного стану використання

спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (розділи 1–3); *статистичний* – для узагальнення результатів соціологічних досліджень, вивчення матеріалів кримінальних проваджень, експертних висновків, архівних кримінальних справ (розділи 1–3).

Методи дослідження були використані комплексно та забезпечують високий рівень наукової обґрунтованості положень, що розроблені в дисертації.

Обґрунтованість зроблених у дисертації висновків забезпечується емпіричними даними. Під час підготовки дисертаційного дослідження автор використовувала власний досвід роботи.

Отже, результати дисертаційного дослідження Семенюк О.А., що виносяться на захист є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Наукові результати і положення, що виносяться на захист, одержані завдяки широкому використанню різних методів наукового дослідження, аналізу широкого кола нормативно-правових актів, що регламентують правозахисну діяльність, наукових праць в галузі кримінального права, кримінального процесу та криміналістики.

Постановка завдань, визначення об'єкту та предмету наукового пошуку є чіткими і зрозумілими та цілком відповідають вимогам до наукових робіт даного різновиду. Завдання наукової праці здобувачем загалом виконані, загальна мета досягнута.

Поставлені наукові завдання виконані на високому методологічному рівні, а дисертантка оволоділа необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що в роботі, з огляду на наявні основні положення теорії криміналістики,

на монографічному рівні сформульовано низку наукових положень, висновків і рекомендацій з особливостей використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції впроваджено й може бути використано у:

– *правозастосовній діяльності* – під час розслідування кримінальних правопорушень, передбачених у ст. 191 КК України, шляхом урахування рекомендацій про залучення спеціалістів і призначення судових експертиз (акти впровадження Головного слідчого управління НПУ від 13 лютого 2024 року № 24058, слідчого управління ГУНП у Вінницькій області від 2 лютого 2024 року; Хмельницького і Тернопільського НДЕКЦ МВС України від 15 березня 2024 року та від 12 лютого 2024 року відповідно);

– *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», «Участь спеціаліста під час слідчих (розшукових) дій», для підвищення кваліфікації слідчих, спеціалістів-криміналістів та інших категорій практичних працівників, підготовки лекцій, планів-конспектів семінарських і практичних занять (акти впровадження Національної академії внутрішніх справ від 12 лютого 2024 року № 1-оп; Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова від 12 лютого 2024 року № 0163/24);

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація Семенюк О.А. викладена українською мовою та має чітку структуру, яка відповідає вимогам МОН України та порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, кожен з яких поділяється на відповідні підрозділи залежно від поставлених завдань, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертаційного дослідження - 253 сторінки, з яких обсяг основного тексту – 186 сторінок.

Анотація у стислій формі представляє основні тези дисертаційного дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати рецензованого дослідження. Анотація викладена українською і англійською мовами. Анотація дисертації, ідентична її основному змісту, адекватно відображає основні положення дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, охарактеризовано ступінь її наукової розробки, зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дисертаційного дослідження, емпіричну базу, сформульовано наукову новизну, практичне значення результатів та зазначено інформацію про апробацію дисертації.

У розділі 1 «Теоретико-правові основи використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрата майна або зловживання ним шляхом зловживання службовим становищем», проаналізовано стан наукових досліджень інституту використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, за результатами якого встановлено, що окремі питання залучення спеціалістів і призначення судових експертиз розглядали українські вчені-криміналісти в монографічних роботах за тематикою розслідування економічних злочинів, зокрема службових розкрадань у певних сферах економіки (В. І. Василичук, А. Ф. Волобуєв, А. П. Запотоцький, В. П. Корж, В. В. Лисенко, О. В. Одерій, О. В. Пчеліна, Р. Л. Степанюк, В. В. Федчишина, П. В. Цимбал, С. С. Чернявський та ін.).

Автором запропоновано розширені погляди на класифікацію використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 191 КК України. Процесуальна форма має такі види: а) залучення експерта для проведення експертизи (ст. 242), доручення проведення експертизи експертній установі, експерту або експертам (ст. 332); б) надання спеціалістом консультацій, пояснень, довідок і висновків, письмових роз'яснень під час досудового розслідування та судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і

навичок (ст. 71, ст. 360); в) допит у суді експерта для роз'яснення його висновку (ст. 356), зокрема одночасний допит двох чи більше експертів для з'ясування причин розбіжності в їхніх висновках, що стосуються одного й того самого предмета чи питання дослідження (ч. 4 ст. 356), допит обізнаного свідка в суді. Непроцесуальну форму: усні поради й консультації; взаємообмін інформацією; діяльність із перевірки криміналістичних обліків, отримання інформації з державних реєстрів. Змішану форму: витребування та отримання висновків ревізій та актів перевірок (ст. 93), за якої спеціальні знання були вже застосовані спеціалістом-ревізором, тому сторона кримінального провадження лише отримує належно оформлений результат використання спеціальних знань для завдань кримінального провадження.

У розділі 2 «Участь спеціаліста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій у процесі розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем», проаналізовано особливості участі спеціаліста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій у процесі розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, за результатами якого з'ясовано, що проведення ревізій є ефективним засобом виявлення деяких способів приховування кримінального правопорушення, передбаченого ст. 191 КК України, зокрема: фальсифікації та (або) знищення документальних джерел інформації, утаювання та (або) маскуванню інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства, організації, установи. Посадова особа органу державного фінансового контролю (ревізор), що в установленому законом порядку проводить планову ревізію або залучена до позапланової виїзної ревізії на підприємстві, в установі, організації, виявляє підроблені документи фінансово-господарської діяльності, факти службових розкрадань або інші ознаки кримінально караних діянь, у встановленому порядку документує їх, та є спеціалістом у кримінальному процесуальному значенні.

Автор виокремила типові завдання, що вирішуються під час залучення спеціаліста до проведення такої слідчої (розшукової) дії, як обшук, а саме:

1) застосування науково-технічних засобів, зокрема, пошукових приладів (металошукачів, приладів з ультрафіолетовим освітленням тощо) для виявлення певних об'єктів, місць їх приховання;

2) розпізнання справжньої сутності предметів, речей, документів, попереднього їх дослідження;

3) одержання консультаційно-довідкової допомоги щодо збирання доказів, призначення експертиз за виявленими об'єктами тощо;

4) застосування технічних засобів для фіксації перебігу й результатів обшуку.

Проаналізовано напрями використання спеціалістами спеціальних технічних засобів (техніко-криміналістичних засобів): під час обшуку житла або іншого володіння посадовця, а також його службового кабінету; під час обшуку конструктивно складних приміщень (споруд, складів), що мають велику площу, або розділених на кімнати (відсіки), великих ділянок місцевості, великогабаритного обладнання тощо; для аналізу й оцінки виявлених речей і документів (бухгалтерські документи, платіжні засоби, комп'ютерні засоби, виробниче обладнання, пристосування та прилади тощо); з метою виявлення, вилучення та дослідження електронних (цифрових) доказів; під час застосування спеціальних пошукових приладів для виявлення сховищ (тайників) чи пристроїв для відкриття закритих приміщень, службових сейфів тощо.

У розділі 3 «Проведення окремих видів експертиз під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» окреслено загальні засади й особливості тактики підготовки, призначення та проведення окремих видів судових експертиз. Розглянуто загальні особливості призначення судових експертиз під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, до яких віднесено: комплексний характер проведення судових експертиз у досліджуваній категорії кримінальних проваджень (зокрема, щодо розкрадань під час будівництва різних об'єктів – будівельно-технічних і дорожньо-

технічних, оціночно-будівельних і товарознавчих, судово-економічних і товарознавчих тощо); процесуальні питання щодо підготовчого етапу проведення експертиз (використання документів спеціалістів – висновків ревізій, актів перевірок; тимчасові доступи до вилучення документів про товар, зокрема за безпосередньої відсутності товару; огляд об'єкта будівництва в межах надання даних для проведення експертизи тощо).

Автор визначила, що головними об'єктами дослідження економічної експертизи в кримінальному провадженні за ст. 191 КК України є документи, які класифіковано: а) посадові інструкції (функціональні обов'язки) керівника, головного бухгалтера, матеріально відповідальних осіб, інших працівників; б) документи бухгалтерського обліку та звітності (документи первинного обліку (рахунки, накладні), бухгалтерські рахунки тощо); в) документи, що визначають економічну структуру й організаційно-правовий статус підприємства, стан фінансового контролю (свідоцтво про реєстрацію підприємства; статут підприємства; установча угода; реєстр акціонерів тощо); г) документи оперативного обліку та звітності (чорнові записи головного бухгалтера, «чорна бухгалтерія»); д) документи, що посвідчують провадження певного виду діяльності (ліцензії, патенти); е) документи автоматизованого робочого місця (АРМ) бухгалтера, економіста, плановика, аналітика; ж) документи – матеріали кримінального провадження.

Запропоновано криміналістичні рекомендації щодо можливостей судових експертиз у кримінальних провадженнях, розпочатих за ст. 191 КК України, а саме: судово-економічних та судово-товарознавчих. Окреслено переліки типових питань, які вирішують ці експертизи в кримінальних провадженнях про привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Наприкінці кожного розділу та всієї дисертації Семенюк О.А. наводяться висновки, в яких конкретно характеризується зміст розглянутих питань. Висновки відповідають загалом завданням та меті дисертаційного дослідження, мають вагому аргументацію, є належним чином обґрунтованими і характеризуються високим рівнем достовірності.

Список використаних джерел складається з 243 найменувань, до яких включені джерела як у вітчизняних, так і зарубіжних виданнях. Необхідно зазначити, що кожний розділ дисертаційного дослідження має свою наукову значимість, слугує науковим підґрунтям для наступного розділу та у результаті об'єднання усіх розділів утворюється цілісне дослідження, що є основою для вирішення практичного завдання – використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Вищенаведене дозволяє стверджувати, що дисертація Семенюк Оксани Анатоліївни відповідає існуючим вимогам та є завершеною науковою працею.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Семенюк О.А. на тему «Використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» можливо використовувати у освітньому процесі юридичних закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ, при підготовці наукових публікацій та монографій, плануванні досліджень за цим напрямом, а також практичній діяльності.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. У цілому позитивно оцінюючи рецензовану працю, вважаємо за доцільне висловити кілька міркувань та побажань:

1. В підрозділі 1.3. **«Види та характеристика спеціальних знань, що використовують під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем»** автор на стор. 63-64 дисертації, досліджуючи питання такої стадії формування спеціальних знань як отримання майбутнім судовим експертом другого (магістерського) рівня вищої освіти, зазначає, що: «необхідно опрацювати питання про направлення працівників, які стажуються, на навчання за спеціальністю «Судова експертиза» за рівнем магістратури. За результатами навчання співробітники, які мають вищу освіту не експертної спеціальності,

отримають освітній рівень магістра за спеціальністю «Судова експертиза».

В протипагу зазначеному, слід звернути увагу на зміст постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 № 266, де відсутня така спеціальність як «Судова експертиза».

2. За результатами анкетування (додаток А) автором визначено, що в провадженнях за ст. 191 КК України для вирішення питань у межах кваліфікації судового експерта за відповідною експертною спеціальністю доцільно використовувати види спеціальних знань за такими основними видами (підвидами) експертизи: економічна (69,8 %); інженерно-технічна (38,8 %), криміналістична (36,2 %); товарознавча (24,1 %) та інші. А у розділі 3 «Проведення окремих видів експертиз під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» приділяється увага тільки трьом із вище зазначених видів, залишаючи осторонь криміналістичні види експертиз.

Висловлені зауваження і побажання мають дискусійний характер і не впливають на загальну високу позитивну оцінку дисертації. Представлена дисертаційна робота є завершеною науковою працею. Сформульовані у ній рекомендації та висновки становлять наукову й практичну цінність.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Семенюк О.А. на тему «Використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Семенюк Оксани Анатоліївни на тему «Використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково-обґрунтовані результати, що

відрізняються новизною в постановці та вирішенні проблем використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, щодо розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Рецензована робота відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її автор – **Семенюк Оксана Анатоліївна** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

РЕЦЕНЗЕНТ:

**Завідувач кафедри криміналістичного забезпечення
та судових експертиз навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ**

кандидат юридичних наук, доцент
29.04.2024

Володимир АТАМАНЧУК